

RIIGIKOGU

IV koosseis.

IX istungjärk.

208. koosolek.

12. jaanuaril 1932.

Sisu:

1. Riigikogu Esimehe avasõna.
2. Surma läbi lahkunud Riigikogu liikme Ado Johanson'i mälestamine.
3. Teatamine muudatusest Riigikogu koosseisus.
4. Teatamine komisjoni antud seaduseelnõust.
5. Teatamine Riigikogu liikmete koosolekuilt puudumistest detsembrikuul 1931.
6. Vabariigi Valitsuse vastamine arupärimisele juurdelõigete andmise asjas Lallsis, Vaiblas, Leiel, Odistes ja Kaaveres Viljandimaal.
7. Sotsiaalkomisjoni esitis Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkonverentsi kaheteistkümnendal istungjärkul Genfis 1929 vastuvõetud konventsiooni eelnõu ja rekomendatsioonide teadmiseks võtmise asjas.
8. Raadiosaate- või -vastuvõtuseadete loata ülesseadmise ja kasutamise kohta antud karistuseeskirjade muutmise seadus — I lugemisel.

Koosoleku avab Esimees **K. Einbund** kell 17.18 min.

Sekretäri kohal sekretär **A. Schulbach**.

1. Riigikogu Esimehe avasõna.

Juhataja: Riigikogu koosolek on avatud. Kõrgeaulised Riigikogu liikmed! Tänase koosolekuga algab Riigikogu IX istungjärk, arvatavasti viimne istungjärk IV Riigikogul. Mis meil on olnud anda rahvale, maale ja riigile head, seda oleme püüdnud ja püüame anda. Algava istungjäruga lõpetame meie IV Riigikogu töö, ja see võib minna Eesti rahvaesinduse ajalukku.

Käesoleva istungjärgu peaulesanneteks kujunevad ilmkahlematult 1) riigi eelarve läbivaatamine ja kinnitamine, ja 2) nii mõningategi seaduseelnõude ja küsimuste arutamine ja vastuvõtmine, mis on ühenduses praeguse majandusliku kitsikuse päevadega. Meie julgeme kindlasti loota, et kõigeparema tahtmisega ja südametunnis-

tusega neis raskeis küsimusis suudame anda maale, rahvale ja riigile seda kõigeparemat, mis meilt oodetakse.

2. Surma läbi lahkunud Riigikogu liikme Ado Johanson'i mälestamine.

Juhataja: Austatud Riigikogu liikmed! Istungjärgu vaheajal, 9. jaanuaril s. a., keskpäeva paiku oli surmajuhtumine meie peres: lahkus meie keskelt Riigikogu liige Ado Johanson. (Riigikogu austab lahkunud mälestust püstitõusmisega.) Lõikuse järele Tallinna keskhaiglas avastati lisaks pimesoolehaigusele veel vähjahaigus, ja kõige selle tagajärjel lahkus ta meie keskelt ja meie perest, olles kõigest 58-aastane.

Kadunu elutööks oli põllumajanduslik nõuaanne ja maaparandus. Mis temal oli anda sellel alal oma rahvale, seda on ta andnud, olles tõsine ja tubli töömees. Meie keskel seaduseandjana oli kadunu armastatud. Temal ei olnud võitluse iseloomu, aga nagu meie kõik seda teame, temal oli tõsise ja vaikse töömehe iseloom ja seesuguse hingelt ilusa inimesena jätab ta meisse kõigisse hea mälestuse.

Lähemate leinajatena jäid maha abikaasa nelja pojaga ja meie perest — põllumeeste kogude Riigikogu rühm.

Riigikogu nimel avaldan kaastundmust leinavale abikaasale, tema poegadele ja põllumeeste kogude Riigikogu rühmale.

3. Teatamine muudatusest Riigikogu koosseisus.

Sekretär: Surma läbi on lahkunud Riigikogust 9. jaanuaril 1932 Ado Johanson — põllumeeste kogude Harjumaa valimisringkonna nimekirja järgi. Riigikogu töist osa võtma kutsutud Paul Männik.

4. Teatamine komisjoni antud seaduseelnõust.

Sekretär: Riigikogu juhatus andis:

1. postiga saadetud kaebuste tähtaja arvutamise asjus tsiviilkohtupidamise seaduse § 828 muutmise seaduse üldkomisjoni.

5. Teatamine Riigikogu liikmete koosolekuilt puudumistest detsembrikuul 1931.

Sekretär kannab ette tähendatud teadaande. (Vaata 208. koosoleku otsuste protokoll, lisa nr. 4.)

6. Vabariigi Valitsuse vastamine arupärimisele juurdelõigete andmise asjas Lalsis, Vaiblas, Leiel, Odistes ja Kaaveres Viljandimaal.

Põllutööminister J. Hünerson: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Arupärijad Laur, Fuks ja Kornell küsivad: 1) kas Põllutööminister teab, et Viljandimaal Lalsis, Vaiblas, Leiel, Odistes ja Kaaveres on väikemaapidajad jäetud või jälle kavatakse jätta juurdelõigeteta, kuigi seal on ohtvalt riigi tagavaramaid? 2) Kas Põllutööminister kavatses korraldusi teha, et sealsed väikemaapidajad saaksid maaga tarvilisel määral rahuldatud? Selle peale on minul au järgmist Riigikogule teatavaks teha. Nimetatud külad asuvad Viljandimaal Võisiku vallas, Kolga-Jaani Võrtsjärve-vahelisel madalal ja soisel maaribal. Maakorralduse läbiviimiseks moodustati seal kaks korraldusepiirkonda: 1) Päoverelasi ja 2) Vaibla korraldusepiirkonnad.

Esimeses piirkonnas viidi läbi järgmised maakorraldused: rajati uusi asundusetalusid kaks, 10 kuni 20 ha suurusega. Loodi maaeluasemekohti kaks, 10 ha suured. Korraldati renditalusid seitse — 10 ha suured; kaheksa — 10 kuni 20 ha suured; üks 20 kuni 30 ha suur. Kokku kuusteist.

Siis korraldati ümber asundusetalusid 8 tükki. Neist oli 5 kuni 10 ha, ja 3 — 10—20 ha suured. Ja korraldati 6 eriotstarbekohta, neist oli 1 kuni 10 ha ja 5 — 10—20 ha suured. Nõnda siis kokku korraldati 34 kohta, neist olid 15 kuni 10 ha suured, 18 — 10—20 ha, 1 — 20—30 ha. Korraldamisel olnud üksustest suurendati 4 renditalu ja 6 asundusetalu, kokku 10 üksust, keskmiselt 2—3 ha võrra.

Teiseks Vaibla korraldusepiirkonnas tehti korraldused. Korraldati renditalusid kokku 10, neist oli 7 kuni 10 ha, üks 10—20 ha, üks — 20—30 ha, üks — 30—50 ha suured. Ümber korraldati asundusetalusid 5, neist oli 4 kuni 10 ha ja üks oli üle 30 ha suur. Ja eriotstarbekohti korraldati ümber 9, neist oli 6 kuni 10 ha, ja 3 — 10—20 ha suured. Üldse korraldati Vaibla korraldusepiirkonnas 24 kohta, neist olid 17 kuni 10 ha, 4 — 10—20 ha, üks 20—30 ha ja 2 — 30—50 ha suured. Kor-

raldamisel suurendati 5 rendi- ja asundusetalu keskmiselt 1,15 kuni 5,21 ha.

Maakorralduse töö lõpetati hilja sügisel, kava esitati 21. detsembril l. a., mille tõttu popsikohtade eraldamine teostamata jäi ja läbi viiakse käesoleval aastal. Läheduses asuvate või piirduvate popsikohtade suurendamiseks on reserveeritud 10 tagavaramaatükki suurusega 2—8 ha ja üks metsakvartaal ca 70 ha suuruses.

Korraldamisel olnud kohad, niisama kui teisedki väikemaapidamised, mille pidajad juurdelõikeid on palunud, kokku on 32 juurdelõike palvet, sisaldavad võrdlemisi vähe põllumaad, kuna rohumaad selle vastu neil rohkesti: keskmiselt suhtub põllu- ja rohumaa vahekord kui 1:2 ja 3 vastu. Sellepärast nende kruntide elujõuliseks muutmiseks oleks tarvis juurde anda maid, mida põllumaaks üles harida võimalik, see on, juurdeantavad maad peavad korraldatavate kruntide lähedal asuma ja ülesharimiseks kõlbulikud olema. Kahjuks aga ei ole nende majapidamiste läheduses riigi tagavaramaid: riigi metsamaad, mis arupärimise-ettepanekus nimetatud, asuvad juurdelõigete soovijate majapidamistest enamalt jaolt 3—20 km kaugusel, ja sarnastes tingimustes ei ole mingit eeldust nende maade ülesharimiseks. Õeldu maksab ka popsikohtade suurendamise kohta juurdelõigetega: ei ole mingit mõtet popsikohta, mille keskmine suurus kõigub 0,3—1 ha, suurendada metsamaa juurdelõikega mitme kilomeetri kaugusel. Siin ei ole mingit eeldust maa ülesharimiseks, küll aga saaks maa realiseeritud ja sellega raskendatud ka edaspidine maa otstarbekohane korraldamine maaparanduste ja muude võtete abil. Heinategemine — ainus kaugete juurdelõigete kasutamise moodus — on võimalik ka praeguses olukorras, kuna harilikult niitmiseks kõlbulikud metsamaatükid metsavalitsuse poolt soovijatele niitmiseks välja antakse. (V a h e l h ü ü d e d.) Võib-olla, et ilma ei jäeta, kuidugi seaduse piirides, seaduslikul alusel. Sellekohaselt on riigimaade pidajate juurdelõigete soovidest ainult osa rahuldada võidud, kuna 22 palvet rahuldamata jäänud. Popsikohapidajatest on juurdelõike soovidega esinenud 31 väikemaapidajat, millest rahuldada kavatakse 9 palvet, nimelt metsamaade läheduses asuvad popsid. Viimast kavatsust ei saa lõpuliku korralduse kavasse võtta, kuna asi alles kohtade tegelik eraldamisel lõpulikult selgub. Sellepärast pean ütleva, et on väga võimalik, et juurdelõikeid ka rohkem saab anda; kui

üksikasjalikult muudetakse ja ära seatakse, on võimalik, et saab rohkem anda kui 9.

Võisiku vallas väikemaapidamisi väga palju ei ole. 1929. a. põllumajanduse üleskirjutuse andmete järgi oli 393 valla pii- ris asuvast talundist: 1—10 ha suurusi üksusi — 24,7%, 10—30 ha suurusi üksusi — 41,2% ja üle 30 ha suurusi üksusi — 34,1%.

Väikemaapidajad leiavad kõrvalteenis- tust suuremates taludes, Rõika ja Meleski klaasivabrikutes ja kalapüügist Võrtsjär- vel; selle järgi peab arvama, et kõigi väi- kekohtade suurendamiseks hädavajadust ei ole.

A. Laur (kohalt): Arupärijate nimel teatan, et arupärijad vastusega rahuldatud ei ole, ja teen ettepaneku, pidada läbirääkimised Vabariigi Va- litsuse vastamise puhul järgmisel nädalal arupärimis-koosolekul.

Ettepanek võetakse vastu.

7. Sotsiaalkomisjoni esitis Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkon- verentsi kaheteistkümnendal istungjärgul Genfis 1929 vastuvõetud konventsiooni eel- nõu ja rekomendatsioonide teadmiseks võtmise asjas.

Sotsiaalkomisjoni aruandja L. Joha- son: Vabariigi Valitsus on esitanud need konventsioonid teadmiseks, kuna tal ei ole olnud kavatsust neid ratifitseerida. Sot- siaalkomisjon vaatas Vabariigi Valitsuse esitise läbi ja oma enamuses ühines Va- bariigi Valitsuse otsusega.

Sotsiaalkomisjoni nimel teen ettepa- neku, vastu võtta esitis:

„Riigikogu otsustab:

võtta teadmiseks Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkonverentsi poolt kaheteistkümnendal istungjärgul Genfis 1929. a. vastuvõetud konventsiooni eelnõu ja rekomendatsioonid:

1) konventsiooni eelnõu laevade peale- ja mahalaadimisel tegutse- vate tööliste kaitse kohta õnnetuste vastu;

2) rekomendatsioon tööõnnetuste ärahoidmise kohta;

3) rekomendatsioon vastutuse kohta kaitsesisseseade eest mehaa- nilise jõuga liikuvatel masinatel;

4) rekomendatsioon vastastikuse riikidevahelise läbikäimise kohta laevadele peale- ja mahalaadimisel tegutsevate tööliste kaitse suhtes, ja

5) rekomendatsioon tööandjate ja tööliste kutseühingute ärakuulamise kohta määruste andmisel laevadele peale- ja mahalaadimisel tegutse- vate tööliste julgeoleku suhtes.“

Esitis võetakse vastu.

8. Raadiosaate- või -vastuvõtuseadete loa- ta ülesseadmise ja kasutamise kohta antud karistuseeskirjade muutmise seadus — I lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja J. Klesment: Austatud Riigikogu liikmed! Maksva Posti-, telegraafi-, telefoni- ja raadioseaduse järgi peab raadio vastuvõtteseade ülesseadmi- seks olema vastav luba. Sama seaduse järgi tuleb raadioaparaadi kasutamise eest maksta raadio kasutamise maksu. Posti-, telegraafi-, telefoni ja raadioseaduse järgi kuuluvad need raadioseadete aparaadid, mille maks ei ole maksetud, konfiskeeri- misele. Tegelikult aga raadio-vastuvõtte- aparaate kasutatakse väga tihti ilma, et seaduses ettenähtud luba nõutatakse, ja ilma aastamaksu tasumata. Sarnast olu- korda ei saa pidada õigeks. Seadus nõuab loa nõutamist ja maksude maksmist, ometi ei näe ta ette sanktsiooni. Neil põhjusil on Teedeministeeriumi algatusel Vabariigi Va- litsus esitanud seaduseelnõu, mille järgi ilma loata raadio-vastuvõtteaparaatide ka- sutajaid võib karistada kriminaalkohtu kor- ras, kusjuures karistuseks on ette nähtud rahatrahv. Võiks asuda ka seisukohale, et loata raadio kasutajaid karistada võib R. N. S. § 29 põhjal, kuid siin on sankt- sioon liiga kõrge ja seda paragrahvi ei ta- heta kohaldada. Ka on liiga raske karis- tus kohe esimesel korral raadioaparaat konfiskeerida, nagu see maksvas seaduses ette nähtud.

Üldkomisjon on käesoleva eelnõu läbi vaadanud. Üldkomisjonis tõusid selle eel- nõu puhul pikemad kõnelused selles mõt- tes, kas üldse meie raadioringhääling, kes kontsessiooni alusel raadio teateid ja ka- vasid välja saadab, tarvilikul kõrgusel sei- sab. Kõik vasturääkimised käesolevale se- aduseelnõule üldkomisjonis lähtusid sellest seisukohast, et raadioringhääling ei ole küllalt hea, et ta parem peaks olema. Sel- lepärast osa komisjoni liikmeist asus sei- sukohale, et niikaua kui raadioringhääling

paremale järjele seatud ei ole, seda seadust maksma panna ei saa.

Kuid komisjoni enamus ühines siiski Vabariigi Valitsuse ettepanekuga, et sanktsioon maksvate seadustega ettenähtud normidele tuleb anda.

Üldkomisjoni nimel teen ettepaneku,

seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel.

Juhataja: Päevakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 17.45 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhataja (allkiri).